

Značaj tehnike u našem slatkovodnom ribarstvu

Tehnika ribarstva u slatkim vodama naše države bila je vrlo primitivna do oslobođenja. Upotrebljavao se sitan alat na velikim vodama, ribolov nije bio mehaniziran, a ribarska industrija bila je slabo razvijena.

Obzirom na društveni sistem, koji je tada vladao, to je i razumljivo. Veliki dio naših vodenih površina bio je u rukama domaćih i stranih kapitalista. Gotovo sva obrada ribe, kao i svi procesi lova, vršeni su rukom.

Motorizaciju i mehanizaciju ribolova tadanji vlastodršci nisu uvodili iskorišćavajući jeftinu radnu snagu velikog broja ribara. Nije im niti bilo stalo do većeg ulova, jer je visoka cijena ribe osigurala njihov profit. Nije im bilo u interesu, da se razvija racionalno gospodarstvo, kojim bi se poboljšala ishrana radnih masa i podigao standard ribara, ishrana naroda i dobrobit zemlje.

Rat je ostavio također na ribarskom gospodarstvu svoj trag. I sada treba početi, tako rekući sve iznova, graditi i unapređivati.

Tek poslije okupacije kada je ukinuto privatno vlasništvo na ribolovnim vodama, ribari su počeli koristiti svoj trud i usavršavati svoj alat. Danas ribari sve više nastoje, da u organiziranom i planskom radu poboljšaju produkciju ribe. I narodna vlast pomaže i nastoji da olakša težak rad ribara, ali sve je nemoguće odjednom. Mnogo toga treba još učiniti.

Rad u mehanizaciji ribarstva je kod nas vrlo slab, a na nekim mjestima ga uopće i nema. Ipak se za ribarsko gospodarstvo daje sve više sredstava, te se nastoji postepeno usvojiti i materijalne tehničke mogućnosti.

U našoj zemlji ima velikih rijeka kao što su: Dunav, Sava, Tisa, Drava, Morava, Vardar, Crni Drim i t. d. u kojima godišnji ulov ribe iznosi prema dosadašnjim podacima oko 6 mil. kg. Ima i jezera: Bohinjsko, Bledsko, Plitvice, Vransko i Plivsko te ona na jugu Prespansko, Ohridsko, Dojransko i Skadarsko, čija površina iznosi oko 100.000 ha. Na svim ovim vodama potrebno je povećati površinu za lovljenje i uvesti mehanizirani lov, naročito na onim većima.

Ove su vode bogate ribom, naročito jezera na jugu. Prema dosadašnjim podacima, srednji godišnji prinos ribe iznosi za Ohridsko jezero 15 kg po ha, za Skadarsko 20 kg, Dojransko 140 kg. Ovo je najbogatija jezerska oblast, ne samo u FNR Jugoslaviji, već na Balkanu i cijeloj Južnoj Evropi. Produktivnost ovih jezera iznosi godišnje 2 mil. kg ribe. Naravno, to je prema staroj statistici uz primitivni i nemehanizirani ribolov. Svakako će ulov ribe biti veći i na tim jezerima, kad bude savršeniji, kad se stari alat zamijeni sa novim.

Na spomenutim jezerima upotrebljava se manji ribarski alat i manje mreže. Od većih mreža najpoznatiji je »peštanski vlak«, nazvan po ribarskom naselju Peštanima. I sa ovom mrežom, koja je dugačka oko 300 m, lovi se samo u obalnoj zoni jezera, dok se na cijelom ostalom dijelu (koji iznosi oko $\frac{3}{4}$) ne može vršiti ribolov radi velike dubine jezera (najveća dubina 285 m). Za takav ribolov potrebna je dubinska mreža.

Rad oko »peštanske mreže«, koju iz jezera izvlači snaga ljudskih ruku, zahtijeva najmanje 10 ljudi. Mreža se izvlači na teške glomazne čamce. Ovako nemehanizirano

izvlačenje ovih mreža, kao i onih povlačnih, koje se vuku na obalu je težak posao, te zahtijeva mnogo snage. Zato se u modernom ribarskom gospodarstvu uvode strojevi, kojima se izvlače mreže i tako zaštićuje ljudska snaga.

Pred kratko vrijeme ribarski stručnjaci iz NR Makedonije nabavili su traul — dubinsku mrežu, koju će pokušavati upotrebljavati na dubokom Ohridskom jezeru. Ona se diže i spušta pomoću velikih motornih lađa, vuče po dnu i uopće svi procesi lova su mehanizirani. To je zapravo prvi pokušaj, da se ovakva mreža, kojom se inače lovi kod nas na moru primjeni i u slatkovodnom ribarstvu kod nas. Traulski lov je svakako na prvom redu u svim oblicima lova. I ako uspije ovaj ribolov, ulov će svakako biti obilniji, jer će se ribolov vršiti na većoj površini. Ribolov ne će imati sezonski karakter, kao do sada, kad je bio upućen na doba mrijestenja ribe, osobito pastrve koja tada prilazi k obali. Traulom moći će se izlovljavati kroz cijelu godinu, jer se Ohridsko jezero zimi ne smrzava.

Rezultate pokusnog lova sa traulom na Ohridskom jezeru pokazat će skora budućnost. Takovi pokusi vršeni su na Čudskom i Ladoškom jezeru u SSSR-u i pokazali su lijepe rezultate.

Godine 1932. proveden je prvi pokus traulovog lova na slatkovodnom Ladoškom jezeru. U početku radilo se sa glomaznim traulom zvanim »smena« i rad s njime bio je dosta otežčan, dok se mnogo povoljniji i više ekonomičan pokazao mali traul na istom jezeru.

Osim sve veće mehanizacije lova, svrha je naprednog ribarstva proizvesti što veće količine ribe, poboljšati kakvoću ribe, za tržište spremati svježju ribu i to ne samo zimi, nego i za vrijeme cijele godine. Zato je potrebno zamrzavanje ribe i ribljih produkata pomoću leda i uopće kontakta s ohlađenom sredinom. Važnost hlađenja u prehranbenom gospodarstvu istaknuo je graditelj sovjetske prehranbene industrije A. J. Mikojan ovim riječima: »Značaj uvođenja hlađenja u prehranbenoj industriji može se usporediti sa značenjem elektrifikacije u industriji«.

Uz ove spomenute tehničke mjere u slatkovodnom ribarstvu ima i niz drugih: Usavršavanje konzerviranja mreža, izrada masti, ulja, ribljeg brašna, koje se pravi od otpadaka, koji preostaju kod konzerviranja. Rade se i druge riblje preradevine, kao tutkalo i umjetni biser. Kod nas su poznati t. zv. »ohridski biseri«, koji se prave od caklovine, koja se dobiva od srebrnastih kristalča guanina, sa ljusaka sitnih riba, koje se u Ohridskom jezeru zovu »plašice«.

Značaj svih spomenutih tehničkih mjera imati će velike važnosti kod unapređivanja ribarstva u Petogodišnjem planu. Osim toga za ispunjavanje Petogodišnjeg plana, u kojem je predviđena proizvodnja slatkovodne ribe na 50 mil. kg, bit će potrebno izgraditi mnoge ribnjake. Treba da zajedničkim snagama rade ribari, tehnički radnici i stručnjaci, kako bi se poboljšala proizvodnja pomoću raznih tehničkih mjera: melioracija ribnjaka, usavršavanje raznog potrebnog alata kod uređenja ribnjaka, sam uređaj ribnjaka sa pumpama, elektromotorima, elektro-stanicama za mehanizirano snabdijevanje vodom i t. d. Vrlo je važno i usavršavanje tehničkih

mjera kod spremanja ribe za vrijeme prevoza ribe automobilima, vlakom i aeroplanom.

Preuređenjem cijelog rada u slatkovodnom ribarstvu povišat će se i proizvodnja naših prirodnih i umjetnih vodenih površina. To je jedna od važnih zadaća u borbi za ispunjenje našeg Petogodišnjeg plana, važna zadaća za podizanje i procvat naše ribarske privrede, koja

se iz zaostale grane treba da podigne u tehnički naprednu granu.

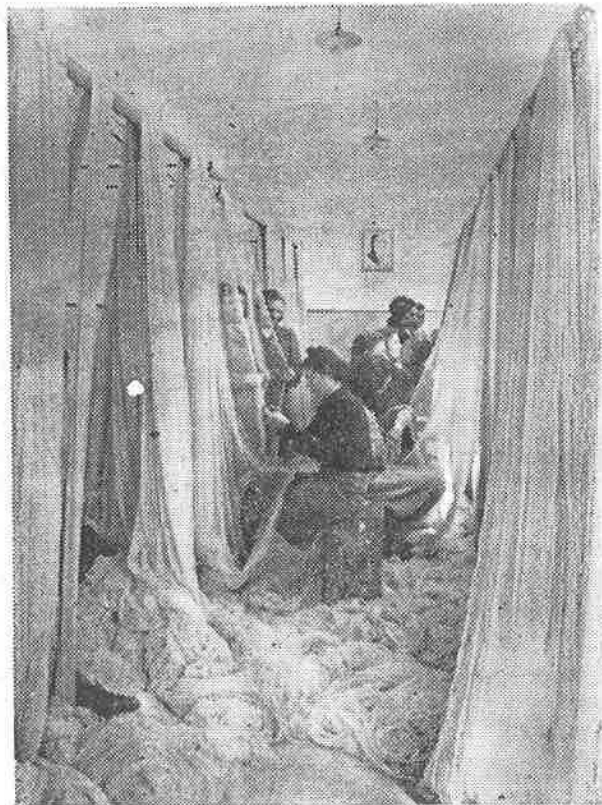
Postavljanjem ribarskog gospodarstva na tehničku osnovu, paralelno na zadružnu i naučnu osnovu, danas se već postepeno likvidira s ostacima, koje nam je ostavilo staro društvo.

Prof. Ljubica Kostić

Ribarski kalendar za godinu 1948.

Po svome sadržaju ovaj je kalendar namijenjen morskim i slatkovodnim ribarima. Opći kalendarski dio je veoma lijepo štampan te sadrži godišnje dobi, kao i mjesečeve mijene. U kalendarskom dijelu se ističu važni datumi iz političkog i kulturnog života naroda Jugoslavije, kao i bratskih slavenskih naroda te ostalog kulturnog svijeta, sa slikama pojedinih ličnosti.

Govorom maršala Tita uoči Nove Godine 1948. počinje niz članaka, koji su grupirani u tri grupe, opću, zatim »Nauka u službi ribarstva« te »Život Jadranskog mora«.

Obilna lovina mrežom kočom

Ing. Ante Cinotti, pomoćnik ministra ribarstva NRH napisao je direktivni članak »Naš Petogodišnji plan i razvitak ribarstva«. Ističe, da je među ostalim zadaćama Petogodišnjeg plana, jedan od glavnih da ukloni tehničku i privrednu zaostalost stare Jugoslavije i ujedno da eliminiira nesrazmjere između raznih grana naše privrede.

»I ribari, radnici i radnice u ribljoj industriji, kao i ostali trudbenici u raznim granama ribarstva ostvarivanjem svojih planskih zadataka doprinose svoj dio za brže podizanje životnog standarda kako sebi samima,

tako i našem radnom narodu kao cjelini«. To je put da se odstrani »bijeda, sirotinjtvo i prokleta zaostalost, koja je do jučer gospodarila u domovima većine naših radnih ljudi«.

Isto tako je istaknuto, da pred ribarima, tehničarima i rukovodiocima državnog sektora u ribolovu, u prvom redu stoje svi postavljeni zadaci, a ne manje i pred proizvođačkim ribarskim zadrugama.

Ulogu državnog i zadružnog sektora u morskome ribolovu razradio je u posebnom članku Martin Gamulin. Najvažniji je zadatak državnog sektora u ribolovu, da ovlada tehnikom za dubinski lov i uz pomoć naučnih ustanova pronade u moru položaje na kojima se nalaze najveće količine ribe. Od pravilnog rješenja ovog pitanja u prvom redu zavisi ostvarenje ulova ribe po Petogodišnjem planu.

Iz ovoga, kao i drugih zadataka državnog sektora, koje je pisac nabrojio i opisao, vidi se, da je državni sektor u ribolovu općenarodna svojina, oruđe narodne države. Nikada do sada nisu naši ribari mogli ni pomišljati da rješavaju i ostvaruju u ribolovu tako krupne zadatke, a to ne mogu ni danas kao pojedinci. To može i mora da učini njihova narodna država.

Pisac pravilno ističe, da je svaki uspjeh državnog sektora u ribarstvu jednovremeno i uspjeh svakog ribara, zadrugara i privatnika.

Razrađujući pitanje uloge proizvođačkih ribarskih zadruga, pisac umjesno upotrebljava citat Lenjina »Sa sitnim gospodarstvom ne može se izići iz bijede«. Primjenu krupnih sredstava odnosno oruđa proizvodnje mogu osigurati jedino velika kolektivna gospodarstva, a to su proizvođačke ribarske zadruge.

Opširno su u jednom članku izneseni zaključci konferencije održane u Ministarstvu ribarstva NRH sa ribarskim referentima kotarskih narodnih odbora. Oni obuhvaćaju: proizvodni plan, evidenciju plana i statistike, plansko snabdijevanje ribarskim materijalima, finansijsko planiranje, problem zadruga, problem kadrova i organizaciju ribarstva pri kotarskim narodnim odborima.

O pravu morskog ribolova piše P. B. Sambrailo na jasan i poučan način, a Vitomir Gradiška obrađuje u članku »Zadružni život u ribarstvu« nekadašnju eksploataciju ribara za vrijeme bivšeg eksploatorskog sistema, kao rad i borbu putem ribarskih zadruga, što također nije ispunilo nađe ribara u staroj Jugoslaviji. Zatim je okupator svoj bijes iskaljivao osobito na ribarima i imovini ribarskih zadruga. Poslije istjerivanja okupatora pojavio se je novi val zadružne aktivnosti sa raznim poteškoćama i slabostima, koje su postepeno svladane i danas je u morskome ribarstvu činjenica, da ekonomska snaga ribarskih proizvođačkih zadruga svakim danom